

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

คำนำ

ปราชญ์ชาวบ้านหรือนักคิดท้องถิ่น หรือครูภูมิปัญญาไทยแล้วแต่จะเรียกกัน จะมีมากมายในหลายด้าน แล้วแต่งานที่ท่านปฏิบัติจนบังเกิดผล เป็นผู้มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ มีความคิดเข้าระบบชอบค้นหาความจริง ช่างสังเกตและนำสิ่งที่พบเห็นมาเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง สามารถสรุปเป็นบทเรียนได้

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือข้อมูลปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลการดำเนินงาน และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามในตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม ให้คงอยู่ในท้องถิ่น และสืบสานแก่คนรุ่นหลังต่อไป

กองสวัสดิการสังคม
องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ ๑ บทนำ	๑
ส่วนที่ ๒ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	๔
ส่วนที่ ๓ ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น	๙

ส่วนที่ ๑ บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราชการ ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง (๑) อนุรักษ์ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย ภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคงสร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิ แก่คนไทยสามารถปรับประยุกต์ ต่หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสมสร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคม และธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลบาง ชุนไทร ได้เล็งเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงได้จัดทำโครงการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่น เพื่อสืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ไม่ให้สูญหายไปจากชุมชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนในการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนชาวบ้าน หรือปราชญ์ท้องถิ่นต่อไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในปัจจุบัน เมืองไทยเราได้กลายเป็นประเทศ เปิดที่รับเอาความรู้และเทคโนโลยีของต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จากผลของการรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมานี้เอง ทำให้ประเทศของเรา ชุมชนของเรานี้ก็ถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่น อันดี ที่เคยสืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของไทยเราส่วนมากจะยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาตามขนบหรือ ตามท้องถิ่นต่าง ไกล ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีในท้องถิ่นอยู่ ดังนั้นการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านของเราจึงเป็นการ ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการ เผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบและร่วมภูมิใจกับบุคคลในท้องถิ่นด้วย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านานเป็นการดำรงในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น โดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา (ประเวศ วะศรี, ๒๕๓๖)

ความหมายของภูมิปัญญา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (๒๕๔๖ , หน้า ๘๒๖) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาไว้ว่า "พื้นความรู้ความสามารถ" ภูมิปัญญาหมายถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน หรือเป็นลักษณะสากล ที่หลายถิ่นมีคล้ายกันได้ ภูมิปัญญา ชาวบ้านในแต่ละถิ่นเกิดจากการแสวงหาความรู้ เพื่อเอา ชนอุปสรรคทางธรรมชาติ ทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญานี้จึงเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและ ชาวบ้าน เช่น การประกอบพิธีกรรมของชุมชน หรือประเพณี การรวมกำลังช่วยกันทำงานใหญ่หลวงเกินวิสัยที่จะทำสำเร็จได้โดยคนเดียว เป็นต้น

ภูมิปัญญาหมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า แสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคล และสังคม ซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติสืบต่อกันมา ภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลหรือ ทรัพยากรความรู้ก็ได้ทรัพยากร ความรู้ที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ความรู้ในสาขาอาชีพหรือ วิชาการด้านต่างๆ เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าว การถนอมอาหาร วัฒนธรรม ศิลปะ จารีตประเพณี เป็นต้น ส่วนทรัพยากรบุคคลที่ถือว่าเป็นภูมิปัญญา ได้แก่ ชาวนาผู้ประสบความสำเร็จในการผลิต พราหมณ์ผู้เชี่ยวชาญในบายศรี เป็นต้น

สรุป ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้จากทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือองค์กร ซึ่งได้สั่งสมและปฏิบัติสืบต่อกันมาภูมิปัญญาจะเป็นทรัพยากรของบุคคลและทรัพยากรความรู้

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนา แก้ปัญหา เป็นทั้งสติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้นจึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและ แนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ในหลายวิชา ดังที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น

๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิต และการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่นการรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารากลุ่มหัตถกรรม และอื่นๆ เป็นต้น

๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทาง ด้านสุขภาพและอนามัยได้

๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์ การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถไปด้านบริหารจัดการ การค้าการสะสมและบริการ กองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิ ติการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิด ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆเช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทัศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงาน ด้านต่างๆ ทั้งขององค์กร ชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น

กรณีของการจัดการศึกษาเรียนรู้ นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการ การศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่นภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

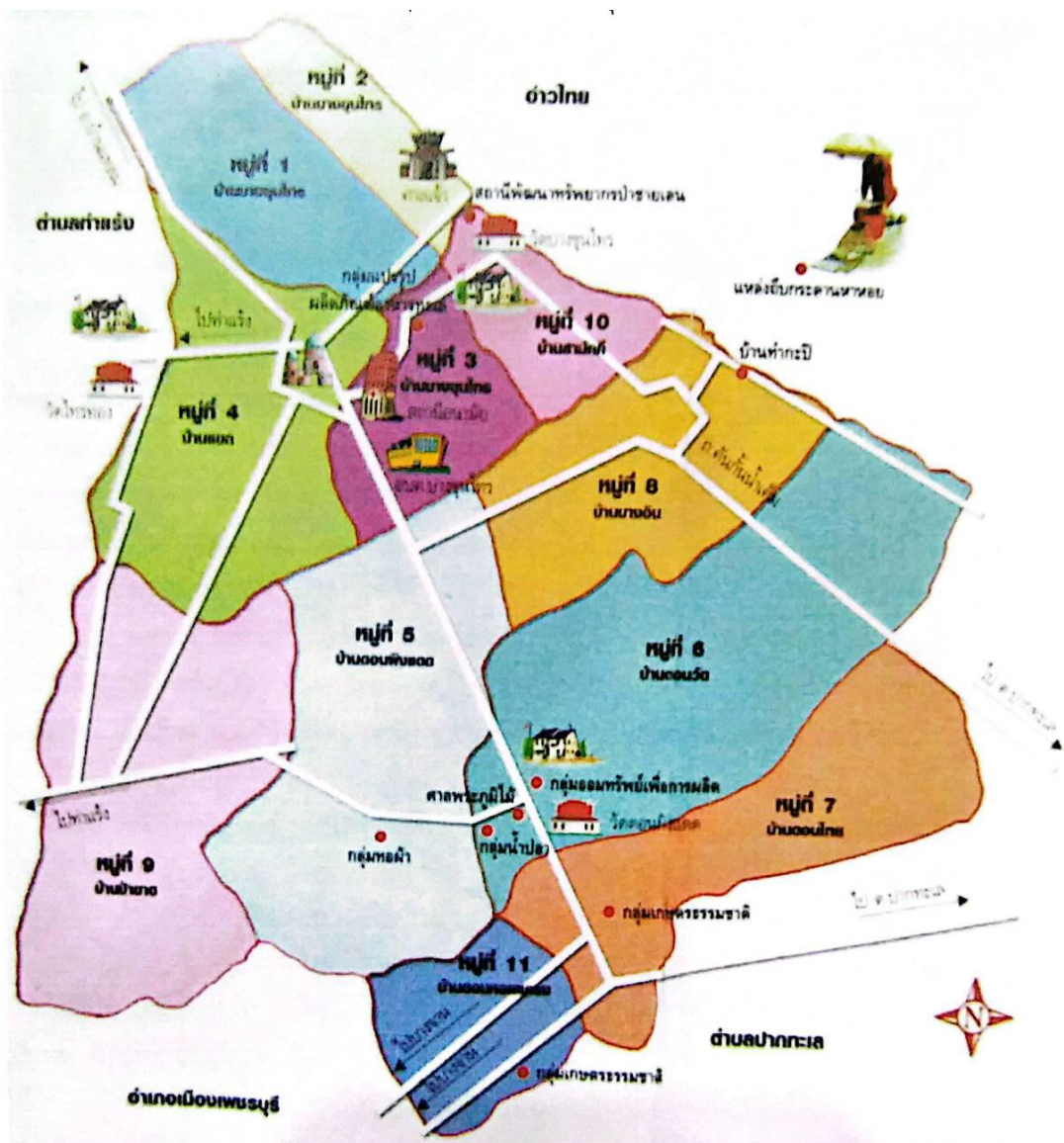
๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

ประวัติความเป็นมาตำบลบางขุนไทร

ในสมัยก่อนในตำบลบางขุนไทร มีคนอพยพมาตั้งถิ่นฐานส่วนใหญ่เป็นชาวจีนมาทำมาหากินทางทะเลหรือประมง คนที่อพยพมานั้นมีชื่อขุนอยู่ด้วย ซึ่งทำมาหากินโดยการ ตกปลา วันหนึ่งนายขุนได้มา ตกปลาในคลองมีต้นไทรอยู่ โดยใช้ไซมาตกปลา พอถึงเวลามากู้ ไซดังกล่าว ปรากฏว่าในไซไม่มีปลาแต่กลับกลายเป็นทอง นายขุนดีใจมากและได้นำทองมาขาย และสร้างวัดไว้วัดหนึ่งโดยใช้ชื่อวัดว่า "วัดไทรทอง"

ต่อมาชาวบ้านได้อพยพมาอยู่มากขึ้น เนื่องจากการประกอบอาชีพทางทะเลมีรายได้ ดี จึงเกิดเป็นหมู่บ้าน สมัยก่อนจะเรียกหมู่บ้านว่า "บาง" เพื่อเป็นสิริมงคล จึงเอาชื่อขุนมารวมกับวัด จึงได้ชื่อว่า "บาง ขุนไทรทอง" และต่อมาเรียกกันไปจนกลายเป็น "บางขุนไทร" จนถึงปัจจุบัน

แผนที่ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบางขุนไทร

๑. ด้านกายภาพ

๑.๑ ที่ตั้ง

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.บ้านแหลม อ.บ้านแหลม
ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.ปากทะเล อ.บ้านแหลม
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ป่าชายเลน หรือ อ่าวไทย
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.ท่าแร่ ต.ท่าแร่ ออก อ.บ้านแหลม
อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอบ้านแหลม ๖ กิโลเมตร

เนื้อที่

๑๕,๗๓๒ ไร่ (๒๕.๑๗ ตารางกิโลเมตร)

๑.๒ ภูมิประเทศ แบ่งเป็น ๓ เขต

๑. ที่ราบชายฝั่งน้ำทะเลท่วมถึง
๒. เขตที่ราบน้ำทะเลเคยท่วมถึง
๓. เขตที่ราบน้ำท่วมถึง

๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

มี ๓ ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีขีดความสามารถในการบริหาร เพื่อให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเต็มความสามารถ โดยมีระบบโครงสร้างการบริหารงาน อัตรากำลังบุคลากรขององค์กร และ สถานการณ์ ดังนี้

ฝ่ายนิติบัญญัติ

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร จำนวน ๑๑ คน เลือกตั้งโดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามกฎหมาย มีวาระดำรงตำแหน่ง ๔ ปี มีประธานสภาหนึ่งคน รองประธานสภาหนึ่งคน และเลขานุการสภาหนึ่งคน

ฝ่ายบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร เป็นฝ่ายบริหารทางด้านนโยบาย มีรองนายกององค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร จำนวนสองคนเป็นผู้ช่วย และฝ่ายปฏิบัติงานประจำมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด มีพนักงานส่วนตำบล และ พนักงานจ้างเป็นฝ่ายปฏิบัติ ติดตามนโยบายที่นายกององค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทรมอบหมายงานให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่กำหนด แบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ๔ ส่วน ได้แก่

๑. สำนักงานปลัด
๒. กองคลัง
๓. กองช่าง
๔. กองสวัสดิการสังคม

๓. ประชากร

จำนวนหมู่บ้าน ๑๑ หมู่บ้าน

จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้งหมู่บ้าน ๑๑ หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ ๑-๑๑

ประชากร

จำนวนประชากร (ตามทะเบียนราษฎร) ทั้งสิ้น ๗,๐๓๔ คน แยกเป็น

ชาย ๓,๔๙๕ คน หญิง ๓,๕๓๙ คน แยกเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ ๑ แสดงจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
๑	บางขุนไทร	๒๐๘	๑๙๑	๓๙๙	๑๓๑
๒	บางขุนไทร	๒๕๒	๒๔๙	๕๐๑	๑๓๙
๓	บางขุนไทร	๒๗๒	๒๗๘	๕๕๐	๑๙๓
๔	บ้านแขก	๕๙๒	๕๗๘	๑,๑๗๐	๒๙๘
๕	ดอนผิงแดด	๓๘๔	๔๐๐	๗๘๔	๒๓๗
๖	ดอนวัด	๒๔๙	๒๒๗	๔๗๖	๑๔๖
๗	ดอนไทย	๓๓๐	๓๕๘	๖๘๘	๒๒๘
๘	บางอินทร์	๓๗๗	๔๐๓	๗๘๐	๒๐๔
๙	ป่าขาด	๓๙๑	๓๙๐	๗๘๑	๒๒๐
๑๐	สามัคคี	๓๑๖	๓๓๓	๖๔๙	๒๐๒
๑๑	ดอนหอยแครง	๑๒๔	๑๓๒	๒๕๖	๘๕
	รวม	๓,๔๙๕	๓,๕๓๙	๗,๐๓๔	๒,๐๘๓

๔. สภาพทางสังคม

๔.๑ การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา ๒ แห่ง ได้แก่

- โรงเรียนวัดดอนผิงแดด (ผลสิริราษฎร์รังสรรค์) หมู่ที่ ๖
- โรงเรียนวัดบางขุนไทร (ผดุงวิทยา) หมู่ที่ ๑๐

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ๓ แห่ง ได้แก่

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดอนวัด หมู่ที่ ๖
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดดอนผิงแดด หมู่ที่ ๖
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสามัคคี หมู่ที่ ๑๐

๔.๒ การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๑ แห่ง
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน

๔.๓ การสังคมสงเคราะห์

รับเบี้ยจากรัฐบาล

- ผู้สูงอายุ จำนวน ๑,๓๘๙ คน
- ผู้พิการ จำนวน ๑๙๗ คน
- ผู้ป่วยเอดส์ จำนวน ๕๓ คน

๕. ระบบบริการพื้นฐาน

๕.๑ การคมนาคมขนส่ง

- ถนนคอนกรีต ๖๓ สายทาง
- ถนนลาดยาง ๑ สายทาง
- ถนนลูกรัง ๑๘ สายทาง

๕.๒ การไฟฟ้า

มีระบบไฟฟ้าครบทุกหมู่บ้าน

๕.๓ การประปา

มีระบบประปาครบทุกหมู่บ้าน

๕.๔ โทรศัพท์

ปัจจุบันทุกหมู่บ้าน ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เป็นส่วนใหญ่

๕.๕ ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุ ครุภัณฑ์

ที่ทำการไปรษณีย์ที่ใกล้ที่สุด ได้แก่ ไปรษณีย์อำเภอบ้านแหลม

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ การเกษตร

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนาเกลือ ทำนาข้าว

๖.๒ การประมง

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงกุ้ง เลี้ยงปลา

๖.๓ การปศุสัตว์

มีการปศุสัตว์ คือ การเลี้ยงโค

๖.๔ การบริการ

โรงเรียนไก่ไข่	๔	แห่ง
ร้านจำหน่ายอาหารสัตว์	๕	แห่ง
โรงกะปิ	๓	แห่ง
โรงสีข้าว	๑	แห่ง
ร้านซ่อมรถ	๙	แห่ง
โรงไม้	๒	แห่ง
ร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต	๖	แห่ง
ห้องเช่า	๙	แห่ง

ร้านก๋วยเตี๋ยว ๓ แห่ง		
ร้านเสริมสวย	๑๐	แห่ง
ร้านค้า	๖๖	แห่ง
ร้านค้าวัสดุ	๑	แห่ง
ร้านขายของเก่า	๔	แห่ง
ปั้มน้ำมัน	๕	แห่ง
ร้านค้าไม้	๑	แห่ง
ร้านตัดผมชาย	๓	แห่ง
ร้านค้าวัสดุก่อสร้าง	๔	แห่ง
ร้านสะสมของเก่า	๒	แห่ง
ร้านอุปกรณ์วัสดุก่อสร้าง	๓	แห่ง
ร้านอาหารตามสั่ง	๓	แห่ง
รับซื้ออาหารทะเล	๒	แห่ง
ร้านคาราโอเกะ	๑	แห่ง
ร้านซักอบรีด	๓	แห่ง
ร้านประกอบเฟอร์นิเจอร์	๑	แห่ง
ร้านขายข้าวต้ม	๑	แห่ง
โต๊ะสนุกเกอร์	๑	แห่ง

ส่วนที่ ๓
ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ด้านเกษตรกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นายพนม ธรรมวิชัยพันธ์	๙/๒ หมู่ ๕	๐๘๙-๗๙๗๑๗๔๙	เกษตรอินทรีย์
๒	นายสำราญ อ่วมอ้น	หมู่ ๕	๐๘๗-๙๐๗๔๒๙๖	เกษตรอินทรีย์
๓	นายชาญ ทับสี่	๓๘/๒ หมู่ ๕	๐๙๓-๑๙๐๓๓๘๕	การทำข้าวปลอดสารพิษ
๔	นายอัมพร โขยา	๓๑ หมู่ ๑๑	๐๘๑-๐๐๕๖๔๔๙	เกษตรผสมผสาน
๕	นางประเสริฐ รอดพ่วง	๓๙/๑ หมู่ ๑๑	๐๖๑-๔๘๗๒๓๑๕	เกษตรผสมผสาน
๖	นายวัฒนา ผิวขาวปลั่ง	๖/๑ หมู่ ๑๑	๐๙๘-๒๔๙๙๖๘๑	เกษตรผสมผสาน
๗	นายสุ่ม สอนขาว	๗ หมู่ ๖	๐๘๗-๐๒๑๔๙๒๓	การทำนาข้าว/นาเกลือ
๘	นายทองปลิว สุขอนันต์	หมู่ ๓	-	การทำนาเกลือ

๒. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นายบัวลอย พิมพามา	๕๘ หมู่ ๕	๐๙๐-๖๔๐๕๘๔๕	การเผาถ่าน/การทำน้ำส้ม ควันไม้
๒	นายบุญส่ง เพชรพุก	๕๑/๑ หมู่ ๕	๐๘๐-๐๘๕๐๗๙๓	พลังงานทางเลือก
๓	นายประสิทธิ์ เกิดโกชน	๘๙ หมู่ ๕		การทำน้ำยาเอนกประสงค์

๓. ด้านการแพทย์ไทย

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นางชะลอ เย็นทูน	หมู่ ๔	-	แพทย์แผนไทย

๔. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นายจรรยา พิทักษ์	หมู่ ๑๐	๐๘๑-๘๖๖๕๐๕๗	กลุ่มอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติทาง ทะเล

๕. ด้านศิลปกรรม

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นายอำนวย กลิ่นน้อย	หมู่ ๖	๐๘๗-๓๖๙๔๘๗๐	กลุ่มอนุรักษ์ดนตรีไทย

๖. ด้านศาสนาและประเพณี

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นายชาญ ทับศรี	๓๘/๒ หมู่ ๕	๐๙๓-๑๙๐๓๓๘๕	ประเพณีสงฆ์หลวง
๒	อบต.บางขุนไทร	โรงเรียนดาร์ลุส อิมบาคะห์	-	ประกวดกิจกรรมด้าน ศาสนาวัฒนธรรมประเพณี
๓	อบต.บางขุนไทร	อบต.บางขุนไทร	-	ประเพณีสงกรานต์รดน้ำ ดำหัวผู้สูงอายุ
๔	นายชัยพฤกษ์ อุทานไทร	หมู่ ๒	-	ถือศีลกินเจ

๗. ด้านโภชนาการ

ที่	ชื่อ-สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทร	ทักษะความชำนาญ
๑	นางนภา เย็นวังตะโก	๓ หมู่ ๖	๐๘๖-๑๖๒๔๔๐๕	อาหารพื้นบ้าน
๒	น.ส.รัศมี โขยา	หมู่ ๑๑	-	ทำน้ำพริกแกงทุกชนิด
๓	นางน้อม เทศนาม	หมู่ ๑๑	-	การทำไข่เค็ม

กลุ่มกิจกรรมในชุมชน

๑. กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล

ตั้งแต่ก่อตั้งขึ้นจนถึงปัจจุบันประสบปัญหาเรื่องงบประมาณในการบำรุงรักษาเรือยนต์ ค่ าวัสตุเชื้อเพลิง และหล่อลื่น ซึ่งทางกลุ่มต้องจัดหาเองทั้งสิ้น รวมถึงการเสียสละของอาสาสมัครที่จะต้องออกไปตรวจตราคุ้มครองในเขตพื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งเป็นการเสี่ยงอันตรายเป็นอย่างมาก หากผู้จับกุม ชัดขึ้นหรือต่อสู้ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๐ ทางกลุ่มได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการแผน "ความร่วมมือไทยสหประชาชาติ" (THAI UNCAP) ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท และในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร ได้เสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนเพื่อสังคม ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณเป็นจำนวนเงิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อมาใช้จ่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล (หอยแครง ในพื้นที่ให้คงอยู่ตลอดไป และในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ทางกลุ่มยังได้รับรางวัลชมเชยประเภทชุมชนจากรางวัลโครงการลูกโลกสีเขียวของ ปตท.

การทำงานของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลตำบลบางขุนไทร นอกจากดูแลคุ้มครองอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลแล้ว ยังเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ จังหวัด ในการร่วมงานรณรงค์รักษาประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากการทำงานของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล จึงเป็นที่สนใจของชุมชน และสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่จะเข้ามาเรียนรู้การทำงานที่ทางกลุ่มสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง ปัจจุบันตำบลบางขุนไทรจึงเป็นสถานที่ศึกษาดูงาน และเป็นตำบลนำร่องของโครงการต่างๆ โดยที่ทางกลุ่มมีความภาคภูมิใจมากที่สุดก็คือ สามารถฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง เช่น แหล่งหอยแครงป่าชายเลน และวิถีชีวิตการถีบกระดานหาหอย ตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ให้คงอยู่กับชุมชนได้ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

๒. ศูนย์การเรียนรู้การเกษตรอินทรีย์-ชีวภาพ

ที่ตั้ง หมู่ที่ ๑๑ ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

บ้านดอน หอยแครง หมู่ที่ ๑๑ มีเนื้อที่ ๕ ๐๐ กว่าไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่การเกษตรประมาณ ๔๐๐ กว่าไร่ ราษฎรในหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรและประกอบอาชีพ ทำนา ทำสวนผสมผสาน เกษตรกรส่วนใหญ่จะใช้สารเคมีในการประก อบการเกษตร ทำให้มีต้นทุนค่า ใช้จ่ายสูง และเป็นอันตรายต่อผู้ใช้ และบริโภค อีกทั้งยังส่งผลต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตามมา โดยเฉพาะในพื้นที่นาข้าวและแหล่งน้ำ สารเคมีที่ เกษตรกรใช้จะตกค้างทำให้ดินเสื่อมสภาพและแหล่งน้ำเน่าเสีย ทางหมู่บ้านจึงเกิดแนวคิดในการที่จะลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรและลดการใช้สารเคมีซึ่งเป็นอันตรายต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม

โดยทางหมู่บ้านได้เริ่มศึกษาวิธีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ , ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ , สารสมุนไพร (ใช้ป้องกันแมลง) ซึ่งได้รับการช่วยเหลือทางวิชาการจากหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ มาถ่ายทอดความรู้เป็นระยะเวลา ๔ ปี ทางหมู่บ้านได้เห็นว่าการทำงานปุ๋ยหมักชีวภาพ , ปุ๋ยน้ำอินทรีย์ , สารสมุนไพรมาใช้ในการเกษตร ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง ผลผลิตดีขึ้น ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม จากความสำเร็จดังกล่าวทางหมู่บ้าน จึงได้จัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ชีวภาพขึ้น เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรในหมู่บ้านใกล้เคียง และจากชุมชน อื่นๆที่เข้ามาศึกษาดูงาน

๓. เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านดอนผิงแดด ต้นแบบเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

บ้านดอนผิงแดด หมู่ ๕ ต.บางขุนไทร อ.บ้านแหลม จ.เพชรบุรี เป็นชุมชนขนาดกลางที่ตั้งอยู่ไม่ไกลทะเลมากนัก ลักษณะทางกายภาพ ของชุมชนจึงมีความหลากหลาย เนื่องจากมีทรัพยากรที่ค่อนข้างจะสมบูรณ์ในการประกอบอาชีพ จึงเอื้อทั้งต่อการทำนาข้าว การทำนาเกลือ จึงเกิดอาชีพการทำนาเกลือ และทำงานรับจ้างในนาเกลือ ขณะเดียวกัน ก็ยังมีประชากรบางส่วนประกอบอาชีพประมงชายฝั่งเก็บหอยแครง และหอยเสียบ คนในชุมชนแห่งนี้จึงไม่ต้องเดินทางออกไปทำงานต่างถิ่น ในการประกอบอาชีพต่างๆ ของคนในชุมชนบ้าน ดอนผิงแดด อาศัยปัจจัยการผลิตที่ธรรมชาติเอื้อต่อทั้งคุณภาพน้ำและดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ ถึงฤดูทำนาก็ลงมือไถหว่านตามประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบๆ ต่อกันมาได้ผลผลิตเพียงพอต่อการใช้บริโภคในครัวเรือน และเหลือจำหน่ายสร้างรายได้ อีกทางหนึ่ง แต่จากการขยายตัวเพิ่มขึ้นของประชากร และทรัพยากรดินน้ำเริ่มเสื่อมลง ต่อมาจึงมีการนำปัจจัยการผลิตเข้ามาช่วยในการทำเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต อาทิเช่น ปุ๋ยเคมี และสารป้องกันกำจัดแมลงที่เป็น เคมีต่างๆ ทำให้ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพทางการเกษตรสูงขึ้น

ในปี ๒๕๔๔-๒๕๔๕ สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางขุนไทร จัดทำแผนแม่บทชุมชนให้กับหมู่บ้าน ดอนผิงแดด ทำให้ทราบถึงปัญหาของเกษตรกรในหมู่บ้านว่ามีความต้องการที่จะพัฒนาแบบเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัย เพราะปุ๋ยเคมีเริ่มมีราคาสูงขึ้น เกษตรกรเริ่มมีหนี้สินจากการใช้สารเคมี จากนั้นมีเกษตรกร จำนวน ๑๖ ราย ไปเรียนรู้เรื่องการทำปุ๋ยจุลินทรีย์ชีวภาพ เมื่อได้รับความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรจึงคิดที่จะรวมกลุ่มกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแรงงานโดยในปี ๒๕๔๕ มีการรวบรวมสมาชิกได้ ๕๙ คน จึงมีการจัดตั้งกลุ่มในชื่อ "กลุ่มเกษตรจุลินทรีย์บ้านดอนผิงแดด" ทางกลุ่มได้มีการแบ่งปันความรู้ประสบการณ์ ได้แก่ การเก็บหัวเชื้อจุลินทรีย์มาเพาะเลี้ยง การเผาถ่านด้วยถ่านน้ำมัน ๒๐๐ ลิตร การใช้น้ำส้มควันไม้จากเตาเผาถ่านการผลิต ไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว การทำน้ำยาอเนกประสงค์ มะค้ำคิควาย การทำน้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น และการทำสมุนไพรสมุนไพร นอกจากนี้ชุมชน ดอนผิงแดดยังได้ร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยศิลปากร นำข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้านมาวิเคราะห์ จัดเรียงลำดับความเร่งด่วนของปัญหาที่ต้องการแก้ไขตามความต้องการของชุมชน ซึ่งชุมชนต้องการที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากการทำนา ที่ไม่ต้องอาศัยเคมีเกษตรมาเป็นการทำนาแบบธรรมชาติ โดยใช้เทคนิคจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพเข้ามาช่วยเสริมให้การทำนาได้ผลผลิตดี เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและเคมีเกษตรอื่นๆ ขณะเดียวกันทางสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากรยังได้อำนวยความสะดวกในด้านงบประมาณและบุคลากรสนับสนุน จนชุมชนสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตจากเดิมเป็นการทำนาแบบธรรมชาติในปี ๒๕๔๖ แม้จำนวนผู้สนใจทำอย่างจริงจังจะมีอยู่เพียงไม่กี่ราย แต่สำหรับผู้ที่มีทัศนคติที่จะดำเนินการในแนวทางใหม่ให้เห็นผลก็ได้ทุ่มเทเพื่อที่จะขับเคลื่อน

ปัจจุบันชาวบ้านหมู่บ้าน ดอนผิงแดดได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้และได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่องจากหลายๆหน่วยงาน ทำให้กลุ่มเกษตรกรที่เอาจริง เอาใจ เริ่มสร้างเครือข่ายเกาะกลุ่มกันมากขึ้น เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นเวทีแบ่งปันความรู้และประโยชน์อื่นๆ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

ด้วยเหตุนี้ "บ้าน ดอนผิงแดด" จึงเป็นชุมชนเข้มแข็งแห่งหนึ่งของจังหวัด ที่สามารถจัดการปัญหาเบื้องต้น ในการประกอบอาชีพของตนเองได้ อาทิเช่น การทำนา โดยอาศัยปุ๋ยหมักชีวภาพ ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี การทำน้ำหมักจุลินทรีย์ชนิดต่างๆ เพื่อ ใช้ทดแทนเคมีเกษตรทั้งสารฮอร์โมนเร่งผลิตรักษากำจัดและป้องกันศัตรูพืช การผลิตถ่านคุณภาพสูงด้วยเตาเผาถ่าน ที่สร้างจากถ่านน้ำมันขนาด ๒๐๐ ลิตร ที่อาศัยไม้ฟืนจากพื้นที่ที่รกร้าง การผลิตน้ำส้มควันไม้เพื่อใช้ทดแทนเคมีเกษตร รวมถึงการผลิตพลังงานทางเลือก คือ การผลิตไบโอดีเซลจากน้ำมันพืชที่ใช้แล้ว เพื่อแก้ปัญหาการค่าน้ำมันดีเซลมีราคาสูงขึ้น เหล่านี้ ล้วนเป็นกิจกรรมที่บุคลากรของบ้านดอนผิงแดด ได้รับการ

ถ่ายทอดและฝึกฝนต่อยอดจนเกิดทักษะ เป็นชุมชนหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ควบคู่กับการแก้ปัญหาการผลิต ในวิธีที่สอดคล้องกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ผลสำเร็จของชาวชุมชนบ้านดอนผิงแดด ทำให้ในปี ๒๕๕๒ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ได้ดำเนินการโครงการพัฒนาเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และสนับสนุนงบประมาณเพื่อขยายแนวคิดการพัฒนาอาชีพเกษตรกร โดยจัดตั้งเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน ถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรใน จังหวัดเพชรบุรี "ชุมชนดอนผิงแดด" มีความพร้อมทั้งบุคลากรและสถานที่ เพราะคนในชุมชนนี้มีความรู้ อีกทั้งชุมชนมีสถานที่เพียงพอให้คนมาพักค้างคืนเพื่อศึกษาดูงาน ที่สำคัญคนในชุมชนนี้ พร้อมทั้งจะถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นๆ